

[Albertsen.]

nærmere i udvalget. Det er klart, enhver ændring og forbedring af grænser på dette område vil vi selvfølgelig imødesee med glæde, men selve princippet i lovforslaget kan vi ikke godkende.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg skal ikke forlænge debatten, men jeg synes, jeg må sige til hr. Albertsen, at det står i lovforslagets bemærkninger, at det er hensigten at forhøje de indtægtsgrænser, der lægges til grund for bevilling af friplads; det må jo automatisk medføre, at der bliver flere, der kommer inden for den grænse, hvor man kan få en friplads.

(Kort bemærkning).

Albertsen: Forhøjelser kan som bekendt være mange ting. Hvis det drejede sig om 500 kr., var det også en forhøjelse, men det hjalp ikke meget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond [af Erling Dinesen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 62) findes i tillæg A. sp. 1453, fremsættelsen i tidenden sp. 999).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Det af medlemmer af socialdemokratiet fremsatte forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond går ud på, at der oprettes en fond med det formål at sikre alle lønmodtagere udbetaling af løn, feriegodtgørelse og ethvert øvrigt økonomisk krav, som ud-

springer af et ansættelsesforhold. Sikringen skal gælde i tilfælde af arbejdsgiverens konkurs eller betalingsstandsning i øvrigt. Midlerne foreslås tilvejebragt ved bidrag fra arbejdsgiverne.

I bemærkningerne til lovforslaget siges bl. a., at lønmodtagernes beskyttelse af lønkrav i tilfælde af virksomheders konkurs eller betalingsstandsning er ufuldstændig og bør udbygges. Ganske vist er der ved lov af 18. juni 1969 om ændring af lov om konkurs gennemført en ændret konkursorden, således at lønkrav kan påregnes dækket i større omfang end tidligere, men, siges det videre, der kan stadig blive tale om alvorlige tab for lønmodtagerne i konkurstillfælde, og selv i tilfælde, hvor der opnås dækning, sker det sædvanligvis med en væsentlig forsinkelse.

Jeg tror, at alle anså den ændring af konkursloven, som blev gennemført for et års tid siden, som et betydeligt fremskridt for lønmodtagerne, men forslagsstillerne har ret i, at der desuagtet stadig vil kunne forekomme tilfælde, hvor lønmodtagernes lønkrav alligevel ikke kan fyldestgøres. Ligeledes er det rigtigt, at der vil kunne blive tale om en forsinkelse i udbetalingen til lønmodtagerne.

Jeg vil derfor indledningsvis fastslå, at regeringen er enig i den generelle målsætning, som lovforslaget er udtryk for. Den konkrete udformning efterlader imidlertid efter min mening så mange uafklarede spørgsmål, at jeg ikke kan anbefale folketinget at lægge forslaget til grund for den lovgivning om yderligere sikring af løntageres lønkrav, som jeg altså er enig i at der kan være behov for.

Lad mig først minde om, at spørgsmålet om en garantiordning, om end kun for så vidt angår feriegodtgørelse, blev rejst i den redegørelse om arbejdstid og ferie, som i september 1968 blev afgivet af et året forud nedsat udvalg. I redegørelsen peges på muligheden for etablering af en særlig garantiordning — altså for krav, der udspringer af ferielovgivningen — og det henstilles, at der af arbejdsministeriet nedsættes et udvalg til at overveje spørgsmålene. I overensstemmelse hermed nedsatte jeg i november 1968 et udvalg med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter til at overveje det ønskelige i etablering af en særlig garantiordning

[Arbejdsministeren.]

til sikring af feriegodtgørelse samt tillige til at overveje en afløsning af det nu anvendte feriemærkesystem.

Som det vil være tinget bekendt fra mit svar den 13. oktober i år på et spørgsmål fra hr. Valbak, er arbejdet i dette udvalg endnu ikke afsluttet, og det skyldes hovedsagelig, at hovedorganisationerne føler, at udvalgets problemer har en vis forbindelse med spørgsmål, som hører under arbejdsmarkedets parters overenskomstforhandlinger. En garantiordning, også den af socialdemokratiet nu foreslåede, forrykker bl. a. grundlaget for de mellem LO og Dansk Arbejdsgiverforening aftalte særlige standardordninger for udbetaling af ferieløn, og LOs forretningsudvalg ønsker ifølge det, der er tilkendegivet over for mig, at få klarlagt under de igangværende overenskomstforhandlinger, om disse standardordninger bør fortsætte.

Jeg har så sent som den 13. oktober i år givet udtryk for, at jeg mener at burde acceptere denne holdning hos hovedorganisationerne, og det er stadig mit standpunkt, som jeg håber, at forslagsstillerne efter nærmere overvejelse vil kunne tilslutte sig.

Til det foreliggende lovforslag knytter der sig en lang række problemer, som forslaget ikke antyder nogen løsning på.

Der tales i § 3, stk. 1, om virksomheders konkurs, betalingsstandsninger m. v. Det antydes ikke, hvad dette „m. v.“ indeholder. Betyder det, at ordningen også skal omfatte akkord, moratorium, betaling fra insolvente dødsboer samt likvidation af aktieselskaber?

Efter § 2 omfatter lovforslaget alle lønmodtagere, der er beskæftiget her i riget. Det må altså betyde, at forslaget også omfatter bl. a. ledende funktionærer i aktieselskaber og også personer, der i kraft af aktiebesiddelse kan udøve en væsentlig indflydelse på virksomheden, som de er ansat på, men kan det være rigtigt? Og kan det være rigtigt, at garantien skal omfatte lønkrav uden nogen som helst tidsmæssig begrænsning? Der antydes i hvert fald hverken i lovforslaget eller i bemærkningerne noget som helst forbehold i den henseende.

Det fremgår endvidere af forslaget, at der skal ikke være loft over den enkeltes lønkrav, der således skal dækkes af ordningen. Formuleringen af lovforslagets § 4, stk. 2,

giver anledning til tvivl om, hvorvidt man ønsker at fravige den gældende regel, hvorefter skifteretten afgør, hvorvidt og med hvilket beløb et lønkrav kan anerkendes.

Endvidere fremgår der af lovforslaget intet som helst om, hvorvidt løngarantien alene omfatter nettolønnen, altså det beløb, der efter kildeskattetræk tilkommer løntageren, eller om garantien omfatter den samlede bruttoløn. Det er unægtelig ikke helt uden betydning, hvad forslaget i den henseende egentlig nærmere går ud på. Jeg gør i denne forbindelse opmærksom på, at formanden for Kommunernes Landsforening har bebudet et kommunalt ønske om, at der foretages en ændring i konkursloven, sådan at kildeskattetrækket får samme placering i konkursordenen, som løntilgodehaveren har.

Min sammenfattende vurdering af lovforslaget må således, som jeg allerede har nævnt, være, at det ikke er et egnet grundlag for folketinget at lovgive på, selv om jeg naturligvis er rede til ved besvarelse af spørgsmål fra folketingsudvalg eller på enhver anden rimelig måde at bistå i det videre arbejde så godt, jeg kan.

Socialdemokratiet har tidligere ved adskillige lejligheder i stedet for selv at udforme konkrete lovforslag på komplicerede områder — og dette er et kompliceret område — valgt at henstille til vedkommende minister enten at udforme forslag eller at nedsætte et sagkyndigt udvalg med den opgave at udarbejde lovforslag med en given målsætning. Jeg synes, det havde været en nærliggende fremgangsmåde også i dette tilfælde, og det er vel tænkeligt, at det bliver det endelige resultat af overvejelserne i folketingsudvalget, der kan forventes nedsat.

Jeg tror, det ville være hensigtsmæssigt, om måske netop det udvalg, der som tidligere nævnt allerede eksisterer, og som har til opgave at overveje det ønskelige i at etablere en særlig garantiordning til sikring af feriegodtgørelse i tilfælde af konkurs m. v., får sin opgave udvidet til også at omfatte en garantiordning for lønkrav, og at udvalget på denne baggrund udvides bl. a. med repræsentation fra justitsministeriet og fra ATP, som jeg er enig med forslagsstillerne i at det kan være nyttigt at inddrage i det videre arbejde.

Ordføreren for forslagsstillerne (Erling Dinesen): Det var jo en lidt betinget ros, vort forslag fik af arbejdsministeren. Det overrasker mig naturligvis ikke, at han giver udtryk for, at man kan fremstille et bedre lovforslag end det foreliggende. Vi var da helt klar over, at der teknisk set kunne være ting, som skulle ændres, og det er da også klart, at forslaget ikke kan give svar på alle de spørgsmål, som man kan stille i denne forbindelse, men det regnede jeg med var noget, vi kunne tage op og få afklaret; jeg håber fortsat, det vil være sådan, at vi kan få afklaret disse ting under arbejdet i folketingsudvalget. Det, jeg lægger megen vægt på, er, at regeringen er enig i målsætningen. Det afgørende for mig er så, at problemet bliver løst, og at det sker så hurtigt som overhovedet muligt.

Jeg tror ikke på, at det er nogen god idé, som arbejdsministeren foreslår, at henvise sagen til det udvalg, der beskæftiger sig med sikring af feriegodtgørelse. Det er jo problemer af en helt anden karakter, det drejer sig om her, og jeg mener ikke, at man bør afvente dette udvalgs arbejde eller blande disse to problemstillinger sammen. Jeg kan ikke rigtig se, at forslaget i nogen henseende skulle forrykke de aftaler, som er truffet på arbejdsmarkedet omkring ferieproblemerne.

Arbejdsministeren stillede forskellige spørgsmål, bl. a.: skal forslaget omfatte lønkrav uden begrænsning? Det er noget, vi allerede på forhånd har erklæret os villige til at forhandle om, ligesom vi har erklæret os villige til at forhandle om, hvorvidt det beløb, vi har foreslået, er det rigtige eller ej.

Jeg er altså glad for, at man erkender, at der ligger et meget alvorligt problem her, og jeg tror, det er alvorligere, end de fleste forestiller sig. Jeg vil gerne sige, at selv om det i mange tilfælde efter lang tids forløb lykkes at få tilgodehavende løn m. v. indkasseret, så er et meget stort antal arbejdere og funktionærer ofte ude for alvorlige økonomiske problemer ved konkurser og andre virksomhedslukninger. Lad mig eksempelvis nævne Boss-affæren, hvor alene 600 medlemmer af Beklædningsarbejderforbundet fik over 500.000 kr. til gode. Det gik også ud over andre grupper af lønmodtagere. Efter halvandet års forløb opnåede ganske vist disse arbejdere at få deres løn — de var altså heldigere end mange andre — men de

blev alligevel igennem denne periode bragt i en meget alvorlig situation. Funktionærerne havde formentlig endnu større beløb til gode; jeg har ikke oplysninger om, hvor meget det drejer sig om, og hvorledes sagen er afviklet.

Lad mig nævne videre til belysning af baggrunden for vores forslag, at som en udløber af Boss-sagen gik et firma i Skanderborg konkurs. Arbejderne har stadig 75.000 kr. til gode, selv om der nu er forløbet 3 år, siden virksomheden lukkede. Og lad mig nævne bare en enkelt sag fra november måned i år. Det drejer sig om en virksomhed i Nordjylland, der har udstedt dækningsløse lønningschecks. Beløbene kræves nu tilbagebetalt af de pågældende banker. Løntilgodehavendet alene andrager i denne sag 42.844 kr., søgne- og helligdagsbetalingskravet andrager 6.985 kr., arbejderne har 929 kr. til gode i kørselsgodtgørelse, erstatning for manglende opsigelsesvarsel udgør 9.406 kr., altså i alt på denne ene arbejdsplads et løntilgodehavende på godt 60.000 kr. Jeg har fotokopier her af to bankers henvendelser til nogle af de ansatte, og jeg kan bare nævne et par passager. I en af henvendelserne står der til den pågældende, at beløbet skal betales senest den 18. november, da checken er dækningsløs, og det siges videre:

„Efter denne dato vil beløbet uden videre varsel blive overdraget bankens advokat til retslig indkassering.“

I et andet tilfælde, hvor det drejer sig om en anden bank, har man først krævet beløbet indbetalt omgående. Da arbejderne jo ingen penge havde, sendte banken et nyt brev, hvori man meddelte, at banken var villig til at yde den pågældende et lån med passende afdrag til at indfri den dækningsløse check med. Det vil altså sige, at den pågældende lønmodtager er tvunget til at afdrage og forrente et lån på det beløb, han har til gode — penge, som han har arbejdet hårdt for at tjene, og som altså ikke er til stede.

Det er temmelig hårde vilkår, synes jeg nok, og det er helt urimelige forhold. Og så er det, jeg her har nævnt, kun småting sammenlignet med det, vi i øvrigt har oplevet, ikke mindst i de senere år, og jeg er bange for, at det bliver værre i den kommende tid. Lad mig minde om, at det er

[Erling Dinszen.]

ikke så mange dage siden, at formanden for Håndværksrådet udtalte, at man måtte regne med dobbelt så mange konkurser i år som sidste år. Hele strukturudviklingen i erhvervslivet vil medføre virksomhedslukninger af den ene eller den anden karakter, hvor arbejdere og funktionærer økonomisk kommer alvorligt i klemme. Derfor er der i allerhøjeste grad behov for en lovgivning af denne karakter.

Jeg vil gerne sige — det håber jeg, arbejdsministeren har læst — at jeg er glad for at se, at dagbladet Politiken så stærkt bakkede forslaget op, som tilfældet var. Man stillede spørgsmålstegn ved, om det foreslåede beløb på 5 kr. om året pr. ansat, nu var det rigtige. Det er noget, vi på forhånd har erklæret os villige til at diskutere. Det er ikke sikkert, der bliver behov for dette beløb, men vi har jo også i det forslag, som er udarbejdet, tilkendegivet, at arbejdsministeren kan regulere disse beløb; det er muligt, at mindre beløb kan klare disse problemer. Det er vi villige til at forhandle om.

Vi er også villige til, hvis det kan ske inden for en rimelig frist, at sige: all right, vi kan tage noget af dette her af bordet, hvis man kommer med forslag enten som ændringsforslag eller som et selvstændigt forslag, men vi vil meget nødig i den situation, at den velvilje, som der nu er givet udtryk for, bliver druknet i et udvalg, som skal arbejde igennem flere år, for der er, det tror jeg de fleste må erkende, et øjeblikkeligt behov, et meget stærkt behov for at få gennemført en ordning i retning af det, vi har foreslået, så hurtigt som muligt.

Simonsen: Målsætningen i det forslag, som socialdemokratiet har fremsat om Lønmodtagernes Garantifond, er på mange måder rigtig og rimelig. Vi må erkende, at selv om vi nåede et væsentligt fremskridt med gennemførelsen af ændringer i konkursloven for et par år siden, så er der stadig væk problemer tilbage i forbindelse med

løn- og ferietilgodehavende m. v., når der er tale om konkurser i virksomheder.

Jeg skal ikke gå ind på en lang række af de tekniske spørgsmål, som bl. a. arbejdsministeren har stillet. Jeg er enig i, at der er en række uklare punkter i socialdemokratiets forslag, men der er to principielle hovedlinjer, som jeg gerne vil kommentere i forbindelse med dette forslag.

På den ene side har vi en række af lønmodtagere, som kan komme i vanskeligheder i forbindelse med konkurs o. s. v. — hr. Erling Dinszen har for et øjeblik siden nævnt nogle konkrete eksempler. Det er klart, at det er en meget uheldig situation for de pågældende, og vi er også klar over, at der skal findes en løsning på problemet at sikre disse mennesker. Men på den anden side, og der er jo en anden side, må vi også erkende, at der blandt den part, som skal betale disse ting, som skal administrere denne ordning, også findes en gruppe af mennesker, som måske i denne forbindelse stiller sig spørgsmålet: hvordan bliver vi sikret, vi, der står med indtægter, som måske i mange tilfælde ligger under det, mange lønmodtagere står med? Jeg tænker her på de mindre erhvervsdrivende. Jeg tror, at vi derfor, når vi skal finde frem til en endelig løsning, skal tage højde for, at der er visse mindre virksomheder, som måske simpelt hen skal fritages for en sådan ordning. Man kan selvfølgelig hævde, at en virksomhed, der har 3 medarbejdere og skal betale 5 kr. for hver, ikke får nogen særlig økonomisk byrde, og det er da rigtigt, men man får endnu et administrativt system ind i en lille virksomhed, og vi har vel efterhånden alle sammen en fornemmelse af, at der er mange af disse ting, som efterhånden har taget overhånd. Jeg har gerne villet nævne dette for at gøre opmærksom på, at der altså er to sider i denne sag.

Jeg synes videre, der er grund til at gøre opmærksom på, at det måske er lidt besynderligt, at man netop midt i overenskomstforhandlingerne tager et område op, som i allerhøjeste grad hænger sammen med de

[Simonsen.]

aftaler, man skal nå frem til på arbejdsmarkedet. Som arbejdsministeren har nævnt, er der bl. a. tale om, at man allerede i dag har en feriekortordning. Der bliver et andet forhold til den, hvis man fra lovgivningsside gennemfører det forslag, socialdemokratiet her har fremsat. Derfor kan vi ikke uden videre gøre det her i tinget.

Jeg synes også, man har grund til at nævne, som arbejdsministeren har gjort det, at vi har siddende et udvalg, som behandler specielt disse problemer vedrørende ferietilgodehavender. Vi må erkende — der har også været rejst flere spørgsmål i denne anledning — at dette udvalg ikke har været særligt hurtigarbejdende. Men hvis man nu i udvalget virkelig ville erkende problemerne, så kunne det jo være, at der var mulighed for at nå frem til et resultat, og jeg vil egentlig anbefale hr. Erling Dinesen, at han gennem de bekendtskaber, han har i dette udvalg, prøver at fremme denne sag, for jeg er overbevist om, at der så var mulighed for at nå en løsning — også en løsning, som teknisk set var korrekt, således at vi fik et fornuftigt grundlag her i folketinget at tage stilling ud fra.

Vi kan derfor støtte ministerens tanke om, at dette forslag indgår i det nævnte udvalgs arbejde med et udvidet kommissorium. Når vi er indstillet på at acceptere denne tanke, er det ikke bare et spørgsmål om at henvise et på mange måder rimeligt og godt forslag til et udvalg for at sige: så er det i hvert fald af vejen, nej, så er det i lige så høj grad ud fra det synspunkt, at vi har den opfattelse, at der måske netop i dette udvalg findes nøglen til en rigtig løsning på disse områder. Vi har trods alt et håb om, at dette udvalg kan nå frem til et resultat, som ikke alene kan sikre lønmodtagerne, men som også giver en administrativt forenklet opsummering eller opsamling af ferietilgodehavender. Det er vel sådan set sikringsproblemet, der har bevirket, at man ikke har fundet et administrativt enkelt system. Hvis det kan lykkes herigennem, så synes jeg, vi har fået løst en række problemer på én gang, og det vil være heldigt ikke alene for den ene part på arbejdsmarkedet, men så sandelig også for den anden part.

Min konklusion på dette skal således væ-

re, at vi har sympati for målsætningen i forslaget, men at vi tilslutter os ideen om, at det bliver henvist til det udvalg, der arbejder med feriesikringsproblemer, med det håb, at vi får løst både de problemer, der ligger i dette forslag, og det, der ligger i en administrativt forenklet ferieopsparing.

Jens Frandsen: Arbejdsministeren har allerede nævnt en del uklarheder, som han anser forslaget for at rumme. Jeg har ligeledes ved studiet af lovforslaget ment, at der var uklarheder, eller stillet spørgsmål ved, om der var rimelighed i alle de bestemmelser, der var deri. Jeg forstod også, at ordføreren for forslagsstillerne selv var klar over, at der naturligvis kunne være en del, man kunne diskutere, og måske også steder, man kunne sætte fingeren på. Det er for en stor del de samme steder, som ministeren er faldet over, jeg har lagt mærke til. Jeg skal såmænd ikke gå i enkeltheder med det ved denne første behandling, som jo er en principiel behandling af forslaget.

Som jeg har forstået § 2 mener jeg, at der i høj grad må stilles spørgsmålstegn ved, om ledende folk i firmaer under alle forhold bør have stensikre garantier for tilgodehavender vedrørende ethvert krav, der udspringer af et ansættelsesforhold. Jeg stiller også det spørgsmål, om en begrænsning i kravets alder ikke burde have været med i forslaget.

Nu vil disse og andre spørgsmål naturligvis være noget, der — som det også fra forslagsstillerens side er nævnt — vil kunne klargøres, forhandles og eventuelt ændres ved, hvis man skulle kunne nå til en enighed.

Målet er at sikre lønmodtagerne deres tilgodehavende. Dette mål kan jeg erklære mig fuldstændig enig med forslagsstillerne om. Jeg så gerne, om organisationerne ved deres forhandlinger enedes om ordninger i den retning. Jeg tror, at bestemmelser, der i forslaget i høj grad kan være tvivl om, her ved ville få en udformning, der tilgodeså rimelige hensyn. Det står for mig således, at parterne mest muligt selv bør vælge de goder, de kan opnå og forhåbentlig fremtidig vil have mulighed for at opnå. At der efterfølgende vil være brug for lovgivningsmagtens medvirken, er en anden sag, som vi ikke er fremmed over for. Den seneste æn-

[Jens Frandsen.]

dring i konkursloven var et bevis for, at regeringen og folketinget er interesseret i at sikre lønmodtagernes tilgodehavende.

At arbejdsmarkedsparterne vil gå ind for opbygning af en garantifond, som her er foreslået, vil være en handling, der gav udtryk for en solidaritetsfølelse over for dem, der kom i vanskeligheder af de nævnte årsager, og venstre så gerne, at det blev en realitet.

Det udvalg sammensat af repræsentanter for arbejdsmarkedets organisationer, der overvejer en særlig garantiordning til sikring af feriegodtgørelse, synes jeg, som arbejdsministeren allerede har nævnt det, ville være særdeles velegnet til at behandle også dette spørgsmål. Spørgsmålene ligner jo hinanden ganske meget.

Mit synspunkt er altså, at spørgsmålet i høj grad hænger sammen med og hører under parternes overenskomstforhandlinger.

Det er selvfølgelig ikke de meget store beløb, det drejer sig om. Et bidrag på 5 kr. pr. år pr. beskæftiget nævnes i forslaget. Det er rigtigt, at eksempler på virksomheder, der ikke har været i stand til at udrede lønudbetalinger, eller hvor disse i hvert fald er kommet med betydelige forsinkelser, ikke er helt usædvanlige. Det er også rigtigt, som hr. Simonsen nævnte, at der er mange også med små indkomster, der i sådanne situationer kommer i klemme. Det kan vi imidlertid ikke klare i et forslag som dette, og det har vel også en lidt anden baggrund. Det er selvfølgelig altid sket, men virksomhedernes størrelse gør nok, at det falder mere i øjnene, og det er vel også særlig sket mere igen de seneste år.

Problemet, vi hér behandler, er absolut reelt. Venstre ser det gerne løst og vil — selv om vi, som jeg tidligere nævnte, føler, at problemet bedst og naturligst løses af arbejdsmarkedets parter — gerne medvirke til behandling af spørgsmålet i det folketingsudvalg, der nu vil blive nedsat. Jeg kan derfor nøjes med disse principielle betragtninger og lade være med at gå i yderligere enkeltheder. Målet er rigtigt, og vi vil gerne drøfte en løsning i folketingsudvalget.

Erik Hansen (Ålborg amt): En del af de problemer, forslagsstillerne nævner som begrundelse for det fremsatte lovforslag, var

problemer, der indgik i de overvejelser, der fandt sted forud for ændringerne i konkursloven i 1969, hvorved lønprivilegiet blev styrket ved ophævelse af privilegier for de krav, som lønkravene hidtil havde skullet konkurrere med. Gennem bl. a. denne ændring er lønmodtagernes krav på lønudbetaling, herunder feriepenge, styrket betydeligt. Jeg skal ikke sige, at yderligere styrkelse af sikkerhedsforholdet — specielt vel med hensyn til den hastighed, hvormed løn- og feriepengeudbetalinger finder sted i de specielle situationer — ikke er påkrævet. Men en forbedring er som bekendt nylig sket, og en ændring i form af en fondsdannelse med et arbejdsgiverbidrag på 5 kr. pr. beskæftiget pr. år, der vil kunne give 8 mill. kr. på årsbasis, kan synes at være et beskedent fremskridt. Når man sætter det i relation til små virksomheder, hvor man har 3 ansatte, bliver beløbet 15 kr. på årsbasis, og det er jo ikke et voldsomt stort beløb. Men man må på den anden side heller ikke glemme, som det er nævnt af en anden ordfører, at den store udstykning, der er sket af de ydelser, som skal indbetales til en lang række forskellige institutioner, for den enkelte arbejdsgiver måske er mere belastende end selve beløbet.

Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne sige, at vi ikke vil afvise forslaget. Forslaget anviser nogle løsninger, men man må til gengæld erkende, at der er ganske betydelige huller i de løsninger, som er angivet, i den recept på løsninger, som er angivet, og der er nok mange grunde til, at det rette forum for videre drøftelse og kulegravning af dette problem vil være det ferieudvalg, som er nedsat i forbindelse med ferielovgivningen.

Jeg vil gerne til slut sige, at problemet er der, problemet omkring sikkerhed for lønudbetaling og feriepenge er et problem, der trænger sig på. Jeg tror, vi i første omgang skal forsøge at finde en vej frem ved at lade udvalget kigge på det i detaljer, og så, hvis der er muligheder for det, drøfte det hen ad vejen og ikke mindst i den situation, der nu ligger for med forhandlinger på arbejdsmarkedet.

Arne Larsen: Det af hr. Erling Dinesen m. fl. fremsatte forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond er et forslag til en in-

[Arne Larsen.]

interessant nydannelse på arbejdsmarkedet. Vi kan hurtigt blive enige om, at det også er en nødvendig og tiltrængt nydannelse, og tilsyneladende er også alle ordførere fra alle partier enige om, at princippet er rigtigt, at det er tiltrængt, og at der må en løsning til. Men man henviser til, at lovforslaget ikke er udarbejdet tilstrækkeligt i alle enkeltheder, at der er huller i det o. s. v., o. s. v., på det foreliggende grundlag vil man meget nødig tage stilling, og mon ikke det var bedre, at arbejdsmarkedets parter selv klarede problemet, eller var det ikke bedre, at det blev henvist til et eller andet udvalg, som så kunne sidde og nørkle med sagerne et stykke tid fremover.

Jeg må sige, at jeg er helt enig med hr. Erling Dinesen om, at den senere tids udvikling inden for mange erhvervsgrene med et stigende antal konkurser og betalingsstandsninger o. s. v. tit og ofte viser, at lønmodtagerne bliver bet, bliver snydt for deres tilgodehavender, og sådanne tilstande kan vi ikke tolerere ret meget længere. Hr. Erling Dinesen siger i bemærkningerne og i sin fremsættelsestale og har også fremført det her i dag, at grunden til, at vi ser dette problem, og at det stadig væk er stigende, ofte er, at strukturændringerne og omlægningen af arbejdsprocesserne i visse erhvervsgrene bevirker, at mange virksomheder må give op. Jeg vil gerne give hr. Erling Dinesen til dels ret i disse betragtninger, men jeg mener ikke, at det er hele sandheden. Jeg vil vove at påstå, at mange af disse konkurser skyldes en meget dårlig og ansvarsløs ledelse i visse firmaer.

Vi har jo i frisk erindring Boss-sagen. Hr. Erling Dinesen har været inde på den og dens udløber, Jørgen Suder-sagen fra Skanderborg, og hr. Erling Dinesen har kunnet nævne et andet ganske frisk eksempel, vi har en ny alvorlig sag under opsejling, vi har hele Kirk-sagen, som endnu en gang viser, hvad dårlig ledelse og vilde spekulationer kan føre til. Her ser vi en meget stor virksomhed med datterselskaber, som nu er ved at gå konkurs. Forhåbentlig får lønmodtagerne her dækning for deres lønninger, men det ser jo ud til, at staten i alle tilfælde og kommunerne skal snydes for adskillige mill. kr. Derfor er det i høj grad nødvendigt, at vi

får det lovforslag gennemført, som hr. Erling Dinesen her har fremsat.

Det viser også, at en anden ting er nødvendig, og det er, at den medindflydelse og den medbestemmelse, som lønmodtagerne har ønsket og krævet igennem mange år, snart bliver en realitet. Vi er snart derhenne, at vi ikke kan overlade det til virksomhedsejerne alene at være medbestemmende, især ikke med hensyn til løn- og arbejdsvilkår inden for virksomhederne. Det er et naturligt krav, der her er rejst, og jeg håber i høj grad, at det vil blive imødekommet meget hurtigt.

Jeg vil lige til slut komme med et par enkelte bemærkninger om selve lovforslaget. Jeg har forstået, at det skal dække alle lønmodtagere beskæftiget her i riget, som der står. Men hvorfor ikke lønmodtagere ansat i danske virksomheder, der er beskæftiget uden for riget? Hvorfor ikke danske arbejdere, der er beskæftiget ved entreprenørarbejde f. eks. på Grønland? Hvorfor ikke danske søfolk, som er beskæftiget uden for riget? Jeg forstår altså ikke, hvorfor man ikke tager denne personkreds med, så de kan blive dækket af denne lovgivning. Især tænker jeg på søfolkene, som vel må have et rimeligt krav på at blive dækket ind.

Jeg kan forstå, at ATP skal opkræve beløbene, og at det er alle ansatte over 18 år, der skal svares et beløb for. Det lyder jo rimeligt. Der skal af arbejdsgiverne ydes et årligt bidrag på 5 kr., pr. beskæftiget; det drejer sig om samme personkreds, i hvis løn der indeholdes bidrag til ATP, og den er på ca. 1,7 mill., det vil sige, at der skulle indgå ca. 9 mill. kr. i denne Lønmodtagernes Garantifond.

Nu mener nogle, at beløbet måske er for højt; jeg vil stille mig tvivlende, for selv hr. Erling Dinesen var jo inde på, at også andre forhold ville komme til at spille ind, og at konkurserne måske blev talrigere i den kommende tid. Jeg ved ikke, om hr. Erling Dinesen og andre har i tankerne, at det er Danmarks medlemskab i fællesmarkedet, som eventuelt vil afstedkomme et stigende antal konkurser; i så fald er det nok troligt, at der vil blive et endnu større behov for denne Lønmodtagernes Garantifond.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige mit partis yderst positive stillingtagen til

[Arne Larsen.]

lovforslaget og vor medvirken til dets gennemførelse. Vi er ærlig talt ikke særlig indstillet på, at det skal begraves i et eller andet udvalg, vi mener, at det snarest muligt bør gennemføres. Har arbejdsministeren så mange tekniske indvendinger, kunne han jo hjælpe udvalget med at overvinde disse tekniske vanskeligheder, så vi måske i fællesskab kunne få det gennemført hurtigt, for selv arbejdsministeren er jo inde på, at der er meget rigtigt i lovforslaget.

Kjær Rasmussen: Det socialdemokratiske forslag siger jo en hel del om, hvor usikker lønmodtagerens situation er i det kapitalistiske samfund. Selv om det er lønarbejderen, der med sit arbejde skaber den kapital, firmaet arbejder med, bliver han alligevel sorteper i det øjeblik, der disponeres forkert og firmaet går nedenunder og hjem. Lønarbejderen er selvsagt uden skyld, for han har ingen dispositionsret i firmaet, den tilhører som bekendt alene de mennesker, som har sat sig på kapitalen.

Efter VS' mening er det først og fremmest dette forhold, man må se at få ændret. Man må oplyse om årsagerne til, at lønarbejdernes situation er så usikker, som den er i dette samfund. For hvis lønarbejderne ikke kender de mekanismer, der bestemmer deres usikre position, ja, så rejser de jo heller ikke krav om ændringer af det samfund, i hvilket deres position er så usikker. Desværre er denne oplysning ikke just socialdemokratiets og LOs stærke side; her nøjes man, synes vi altså, hellere med nogle lapperier, vel sagtens ud fra en erkendelse af, at det kapitalistiske samfund egentlig er ganske udmærket. VS deler ikke denne vurdering.

Om lovforslaget må vi sige, at det ikke søger ændret noget som helst i den eksisterende samfundsstruktur; forslag af den art må man sikkert lade andre end socialdemokratiet om at stille. Men som en slags sikkerhedsnet i det nuværende samfund kan det, der her foreslås, sikkert være udmærket.

Vi mener også, der er nogle detaljer, der kunne trænge til nærmere oplysning, men de kommer nok frem under lovforslagets gang gennem tinget.

Hanne Reintoft: Med de mange, mange uheldige eksempler, der har været på løn-

modtagere, der på grund af arbejdsgiverens forhold ikke har kunnet få tilgodeset deres normale rettigheder såsom løn og feriegodtgørelse, skulle man mene, at de fleste kunne have støttet det foreliggende lovforslag. I en tid med mange og også mange uventede krak skulle der være ekstra motiver for at få en sådan lovgivning gennemført, navnlig da regeringen jo udmærket ved, at disse begivenheder er en følge af den økonomiske politik, der bliver ført.

Vi kan derfor støtte lovforslaget, selv om der er en række punkter, hvor vi gerne vil have forslagsstillerne til at uddybe tankegangen lidt.

Det fremgår af lovforslaget, at denne garantifond skal træde til, når arbejdsgiverens forpligtelser ikke opfyldes på grund af konkurs, betalingsstandsninger m. v. Jeg er også stoppet op ved dette „m. v.“ og vil gerne spørge, hvad det dækker. Jeg vil nemlig meget gerne vide, om det også dækker det i dagliglivet meget hyppigt forekommende fænomen, at en uorganiseret arbejdsgiver simpelt hen ikke opfylder sine forpligtelser, f. eks. nægter at udbetale feriepenge. Disse sager er behæftet med store ulemper for lønmodtageren, lige så store ulemper som de andre eksempler, jeg har omtalt, og folk med forstand på fagbevægelsen ved også, at der kræves et bureaukratisk og indviklet slid for den pågældende lønmodtagers organisation. Jeg tror, det ville være hensigtsmæssigt, om fonden kunne træde til her og så eventuelt senere tage retsopgøret med arbejdsgiveren.

Jeg ved ikke, hvad man har tænkt sig, men i det hele taget er det nok et spørgsmål, om man ikke skulle søge at lette hele proceduren, når sådanne beløb skal inddrives fra en uvillig og tit uorganiseret arbejdsgiver; det går nu en lang og trang vej gennem arbejdstilsyn, politimester osv. Jeg ville egentlig godt spørge socialdemokratiet, om man ville være med til, at vi prøvede at få en mere hensigtsmæssig løsning ad lovgivningens vej på dette problem.

Det fremgår ikke af lovforslaget eller af bemærkningerne, hvordan lønmodtagernes organisation — det må her blive LO — skal have medindflydelse på fondens administration, men jeg må da næsten gå ud fra, at man har tænkt sig repræsentation fra denne side. Det er ikke alene vigtigt at få besked

[Hanne Rejntoft.]

om den daglige administration, det står også hen i det uvisse, hvordan den opsamlede kapital skal anvendes — den skulle jo gerne anvendes så hensigtsmæssigt for lønmodtagerne som muligt — og her synes jeg, at fagbevægelsens medbestemmelsesret må være et absolut krav til en lovgivning af denne art.

Må jeg i det hele taget sige, at man godt kan lave lovgivning af denne art, der afhjælper en række ulemper for lønmodtagerne, uden af den grund at have så lidt tillid til lønmodtageren, at man tror, de skulle tabe forståelsen af, hvad det er, der gør deres situation som lønmodtagere ubehagelig. Det er dog en gammel erfaring i arbejderbevægelsen, at jo bedre basis man har at kæmpe på, jo flere kræfter har man til at kæmpe; det andet er vist en lidt fordrejet teori om, at man skal ned i nød og elendighed, før man kan lave samfundet om.

Endelig vil jeg spørge, om ikke lønarbejdere under 18 år skal være sikret via forslaget, selv om der fra arbejdsgiverside kun skal betales for arbejdere, der er fyldt 18 år; hvad har man ellers tænkt sig med de helt unge?

Jeg håber, jeg kan få opklaret nogle af disse lidt dunkle punkter, men i øvrigt mener vi, at lovforslaget imødekommer et praktisk behov for bedre lovgivning på området.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgard):

Hr. Arne Larsen kritiserede, at det lovforslag, vi her behandler, ikke skulle omfatte Grønland. Jeg har nu læst det sådan, at det skal det. Jeg benytter lejligheden til at påpege, at på Grønland gælder konkursloven derimod ikke, og det er en ganske vigtig og interessant detalje at trække frem, for det er vistnok nødvendigt — og det er en af de ting, som forslagsstillerne, så vidt jeg har kunnet forstå det, ikke har været tilstrækkelig opmærksom på — at synkronisere bestemmelserne om Lønmodtagernes Garantifond med bestemmelserne i konkursloven og også med detaljebestemmelser i konkursloven. Derfor har hr. Arne Larsen ret i, at der er et problem med Grønland, men problemet er sådan omtrent omvendt; det er nemlig spørgsmålet om, hvordan man får en

sådan ordning til at virke på Grønland, hvor konkursloven som sagt i øvrigt ikke gælder.

Hr. Erling Dinesen var inde på, at jeg tog fejl, når jeg drog spørgsmålet om sikring af feriegodtgørelse ind i billedet. Der er efter min mening to særdeles gode grunde til at gøre det; den ene er den, at det har lovforslaget selv gjort; dets § 1 og senere paragraffer i øvrigt går ud på at sikre lønmodtagerne udbetaling af tilgodehavende løn, feriegodtgørelse m. v. Dermed har lovforslaget altså taget fat på de spørgsmål, som i forvejen ligger til behandling i et sagkyndigt udvalg, som arbejder i øvrigt på grundlag af, så vidt jeg husker, en enighed her i tinget om, at dette udvalg skulle beskæftige sig med disse ting.

En anden grund til at hæfte sig ved sammenhængen med, hvad der foregår i ferieudvalget, er den, at jeg gætter på — jeg kan jo gætte fejl — at lovforslaget i nogen grad er inspireret af tankegods, der er hentet fra dette udvalg, og det er for så vidt ganske naturligt.

Hr. Erling Dinesen nævnte Boss-sagen, og den er et godt eksempel på, hvilket behov der kan være for en lovgivning som den, der her er stillet forslag om. Men den er også et eksempel på vanskeligheder og betænkeligheder af en sådan art, at der må tages højde for dem, når man udformer lovforslag. Jeg tænker på, at da feriegodtgørelserne kom i klemme, skyldtes det, at Boss-koncernen ikke havde rettet sig efter reglerne om anvendelse af feriemærkesystemet, hvad virksomheden skulle. Når den ikke gjorde det, var det faktisk med indforståelse fra løntagerne, løntagerne havde været indforstået med dette, havde altså i realiteten, ikke ved en tilfældighed, ikke ved efterladenhed, men med åbne øjne været med til ad denne vej at give kredit til virksomheden, og det er jo ikke en baggrund, på hvilken man så siger: ja men så er der dér et krav, som skal dækkes ind ved en Lønmodtagernes Garantifond. Man må jo netop sikre sig, at kreditgivning til en virksomhed ikke ad denne vej skaffes en sikkerhed, som lovgivningen i øvrigt ikke tilsigter at give den.

Lad mig så til slut sige, at når jeg synes, at vi skulle lade det udvalg, der beskæftiger sig med sikring af feriegodtgørelse, arbejde videre med denne sag, er det, fordi det er et

[Arbejdsministeren.]

sagkyndigt udvalg, der i forvejen har arbejdet sig ind i en hel del af problematikken, og fordi jeg gerne vil, at der kommer et sagligt godt resultat ud af dette lovgivningsarbejde. Det er ikke udtryk for et ønske om at drukne lovforslaget, og at dette udvalg ikke er færdigt endnu, er ikke et udtryk for, at tingene druknes; det er i hvert fald ikke statens repræsentanter i udvalget, der er sendrægtige. Jeg har endog tilkendegivelser fra organisationerne, bl. a. fra LO, om, at når overenskomstforhandlingerne er slut, trækker man i arbejdstøjet i dette udvalg. Det gjorde ikke noget, om det kunne ske på et tidligere tidspunkt, og det resultat kan vi måske hjælpes ad med at tilvejebringe.

Ordføreren for forslagsstillerne (Erling Dinesen): Jeg takker naturligvis for al den megen sympati, der er givet udtryk for. Men det er, ligesom om regeringspartierne repræsentanter alligevel ikke rigtig har noget at have denne sympati i, og det er jeg lidt ked af, hvis det virkelig skulle være tilfældet.

Hr. Simonsen syntes, det var synd for de mindre erhvervsdrivende, og jeg forstår, at han dermed mener, de ikke vil være i stand til at betale det bidrag, der skal ydes. Jeg vil gerne sige, at jeg har spekuleret meget over, om man burde undtage dem, men jeg kan ikke se, der er nogen økonomisk baggrund for det, for selv om man har 2-3-4-5 ansatte, er det kun højst 25 kr. om året, det drejer sig om, og det kan da ikke spille nogen rolle. Hertil kommer, at det vil forkludre administrationen, som jo skal gøres så enkel som muligt; den kan man klare via ATP-ordningen, og derfor bør man have dem alle sammen med.

En anden bemærkning, hr. Simonsen kom med, begriber jeg simpelt hen ikke. Han sagde, at det var besynderligt at komme med et forslag, der havde en vis sammenhæng med forhandlingerne på arbejdsmarkedet. Jeg kunne godt lide at vide, hvad det skulle være for en sammenhæng. Dette må simpelt hen være et lovgivningsanliggende. Det klares ikke på anden vis. Hovedorganisationerne repræsenterer kun en brøkdel af arbejdsmarkedet. Dette her må være obligatorisk; det må være en solidarisk forpligtelse for samtlige arbejdsgivere i dette land gen-

nem et minimalt bidrag at sørge for, at alle arbejdsgivere opfylder deres forpligtelser, og derfor må det være et lovgivningsanliggende. Det er ikke noget, man klarer ad overenskomstmæssig vej.

Jeg er da enig med hr. Arne Larsen i, at vi nok bør udvide personkredsen. Jeg har ikke på noget tidspunkt påstået, at det, vi har foreslået, var teknisk fuldkomment, og jeg ser med glæde hen til, at vi får stillet teknisk sagkundskab til rådighed under udvalgsarbejdet.

Til fru Hanne Reintoft vil jeg sige — hvis jeg har opfattet spørgsmålet om de uorganiserede arbejdsgivere rigtigt — at det også gælder for dem, fordi de er omfattet af ATP-loven, men kun i forbindelse med kurser og det, som lovforslaget i øvrigt tager sigte på.

Der blev videre spurgt, om LO skal være med i administrationen; jeg mener, det må være en meget naturlig ting, at man i alle tilfælde i et eller andet rådgivende organ er med til at klare disse problemer.

Lønarbejdere under 18 år er direkte omfattet af lovforslaget.

Må jeg så sige til arbejdsministeren, at jeg ikke kan være enig i, at dette hænger så meget sammen med arbejdet i det udvalg, der i øjeblikket beskæftiger sig med sikring af feriegodtgørelse. Det er klart, at det er meget vigtigt, at man i relation til ferieloven får en ordning, der sikrer, at alle, som har optjent ret til feriegodtgørelse, får de penge, de skal have, eller de feriemærker, de skal have. Men det er jo et helt andet problemkompleks end det, vi her beskæftiger os med, fordi forholdet er det, at der er 100 arbejdsgivere, som hverken går nedenunder og hjem eller stopper osv., men som alligevel undlader at udbetale de feriepenge, som de feriegodtgørelsesberettigede har til gode. Det er derfor kun i meget begrænset omfang, dette hænger sammen med de tilfælde her, som alene går på konkurs, betalingsstandsninger osv., hvor man må have en ensartet ordning, som både gælder for løn, feriegodtgørelse og de andre ting, jeg har nævnt, man kan have til gode: overarbejdsbetaling og meget andet. Jeg kan altså ikke se, at disse ting har nogen naturlig sammenhæng, og derfor er jeg ikke sikker på, at det vil være en god løsning at behandle dette problem i ferieudvalget.

[Erling Dinesen.]

Jeg håber altså, at vi ved forhandlingerne i folketingsudvalget finder frem til en mere effektiv og hurtig fremgangsmåde.

Hanne Reintoft: Ja, nu forstod jeg på hr. Erling Dinesen, at lovforslagets bestemmelser kun gælder, når det drejer sig om konkurs, betalingsstandsning osv. Jeg vil meget henstille, at man i udvalget overvejer simpelt hen at lade lovforslaget omfatte også uorganiserede arbejdsgivere, der ikke opfylder deres forpligtelser, der lader være at opfylde deres forpligtelser. Det er et stort problem for mange forbund, som har bestandige henvendelser fra medlemmer, der ikke har kunnet få deres rettigheder tilgodeset.

Jeg vil også gerne have svar på — for jeg må da tro, at socialdemokratiet har overvejet det — hvordan LO skal med ind i administrationen, og ikke mindst hvordan kapitalen skal anvendes. Jeg synes ikke, vi kan lade et forslag som dette gå fra os uden at have sørget for, at arbejderbevægelsens repræsentanter får medindflydelse.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Erling Dinesen): Jeg tror ikke, man kan hægte dette lovforslag sammen med en sikring af udbetaling af arbejds løn i alle de tilfælde, hvor arbejdsgivere simpelt hen ikke overholder deres forpligtelser. Det falder helt uden for det, der er tænkt med dette lovforslag; dér tror jeg, man må anvende andre midler. Men dér har man jo også andre midler, idet man kan indklage de pågældende for brud på overenskomsten, man kan anvende de almindelige domstole. Jeg ville ikke finde det heldigt, om man komplicerede ordningen ved at tage de tilfælde med, som fru Hanne Reintoft nævnte.

Med hensyn til administrationen mener jeg at have sagt helt klart, at de direkte interesserede parter efter min mening må være med på en eller anden måde.

Arne Larsen: Der var et spørgsmål, fru Hanne Reintoft rejste over for hr. Erling Dinesen, som jeg i og for sig også gerne ville have lidt nærmere belyst; jeg havde også noteret det. Det er spørgsmålet om, hvor Lønmodtagernes Garantifond skal placeres. Jeg kunne forstå på hr. Erling Dinesen og

på lovforslaget, at ATP skal opkræve beløbene; og derefter skal de vandre over til arbejdsministeren, og han skal nedsætte et sekretariat, som så skal administrere denne Lønmodtagernes Garantifond. Hvorfor skal lønmodtagerne ikke selv administrere denne garantifond? Hvorfor kan man ikke eventuelt sammen med arbejdsmarkedets hovedorganisationer både på arbejdsgiverside og lønmodtagerside simpelt hen lave en fondsbestyrelse for Lønmodtagernes Garantifond? For ærlig talt tror jeg, at det i så fald vil gå lidt raskere med at få udbetalt skillingerne i tilfælde af konkurs, jeg tror ikke, man behøver at vente så længe. Jeg har desværre ikke så stor tillid til arbejdsministeriet og til et eventuelt sekretariat; der er nok en masse ting, der skal undersøges, før man udbetaler pengene, så jeg ville altså være mere tryk, hvis administrationen lå hos selve Lønmodtagernes Garantifond.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Erling Dinesen): Må jeg blot sige, at det er jo ikke meningen, at vi skal opsamle en milliardfond gennem denne lov. Vi skal have penge nok ind til at dække de forpligtelser, som ikke er blevet opfyldt; det er det, det drejer sig om. Der er ikke tale om at samle penge sammen i en fond. Der er tale om år for år at have tilstrækkelig mange penge til at kunne klare de forpligtelser, som den enkelte arbejdsgiver ikke har klaret. Det er det, lovforslaget tager sigte på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om udlån mod pant i fast ejendom [af Ivar Nørgaard m. fl.]

og

forslag til lov om ændring af lov om tinglysning [af Ivar Nørgaard m. fl.].

Valgt blev: *Juul-Madsen, Chr. R. Christensen, Poul Schlüter, Knud Østergaard, Jens Frandsen, Johan Philipsen, Ib Thyregod, Niels Helveg Petersen, Nordqvist, Helge von Rosen, Ivar Nørgaard, Poul Dalsager, Lysholt Hansen, Kampmann, Helge Nielsen, K. Axel Nielsen og Poul Dam.*

Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *Dagmar Andreassen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ophævelse af revisionsbestemmelser vedrørende lov om euforiserende stoffer og borgerlig straffelovs § 191. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Dagmar Andreassen* har vedkommende gruppe udpeget *Else-Merete Ross*, som herefter er valgt.

Efter at der er meddelt medlem af folketinget *Kurt Brauer* orlov, har vedkommende gruppe udpeget *Villy Christensen* til nyt medlem af indfødsretsudvalget. Den pågældende er herefter valgt.

Det er meddelt mig, at *Krog Hansen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder med flere lovforslag. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Krog Hansen* har vedkommende gruppe udpeget *Arne Larsen*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at Venstres folketingsgruppe har udpeget *Enggaard* til ny stedfortræder for statsrevisor *Damsgaard*, efter at den hidtidige stedfortræder *Henry Christensen* er udnævnt til landbrugsminister. Den pågældende er herefter valgt.

Medlem af folketinget *Poul Dalsager* har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren udvirke, at hjemsendte værnepligtige snarest får en rimeligere ordning af deres beskatningsforhold?“

Medlem af folketinget *Bilgrav-Nielsen* har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, hvor langt man er nået med forberedelserne til vejdirektoratets udflytning til Vejle?“

Medlem af folketinget *Dagmar Andreassen* har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, hvornår det udvalg, der arbejder med adoptionsloven, kan forventes at afgive betænkning?“

Medlem af folketinget *Aksel Larsen* har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren undersøge muligheden for oprettelse af et statselskab til import og raffinering af olie og olieprodukter samt eventuelt også import af gas samt overveje at fremsætte fornødne forslag i folketinget?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om apotekervæsenet.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

3) *Forespørgsel til landbrugsministeren af Chr. Thomsen m. fl.*

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond [af Erling Dinesen m. fl.].

5) Valg af 4 medlemmer og 4 stedfortrædere til værnepligtsnævnet.

(Jfr. tidenden sp. 1430).

Mødet hævet kl. 16.27.

33. møde.

Torsdag den 3. december kl. 13.

Formanden: Fra medlem af folketinget *Bodil Koch*, der har orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 1. januar 1971 atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Normann Andersens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

I skrivelse af g. d. meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed.

I skrivelse af 2. december 1970 meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Forhøjelse af ydelser til lægdommere og vidner m. v.).

I skrivelse af 2. december 1970 meddeler arbejdsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere og

forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. (Mobiliseringsfremmende ydelser, beskæftigelse af arbejdsløse m. v.).

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger.

Medlemmer af folketinget *Karen Dahlerup Andersen*, *Albertsen*, *Jørgen Peder Hansen*, *Helge Nielsen*, *Poul Nilsson* og *Ivar Nørgaard* har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om tobaksreklame.

Medlem af folketinget *Hanne Reintoft* har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ind- og udmeldelse af folkekirken.

Medlem af folketinget *Vivike* har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at foretage for at undgå, at børneforsorgen ved nedlæggelsen af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen og oprettelsen af socialstyrelsen sættes tilbage i udvikling såvel administrativt som pædagogisk?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Landbrugsministeren (*Henry Christensen*): Jeg skal tillade mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed.

Det er første gang, der lovgives på dette område, og baggrunden herfor er, således som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at finansudvalget fremsatte ønske herom, da det i sommer behandlede et forslag fra landbrugsministeriet om gennemførelse af visse ændringer i den tilskudsordning, der hidtil alene har hvilet på finanslovbevillingen og et af landbrugsministeriet i tilknytning hertil udsendt cirkulære.

Samtidig med, at finansudvalget i princippet tiltrådte det af landbrugsministeriet stillede forslag om ændringer i tilskudsordningen, begrænsede det sin tilslutning til de dele af forslaget, som var foreslået sat i kraft inden 1. oktober 1971. For at de dele af forslaget, som var foreslået gennemført pr. 1. oktober 1971 og senere, kan få virkning, må der følgelig tilvejebringes et særligt grundlag herfor inden 1. oktober 1971. Jeg har anset det for rigtigst så hurtigt som mu-